

ಶಾಸನಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ

ಡಾ. ಮೋಹನ ಹೆಚ್.ಎಂ*

ಪೀಠಿಕೆ

ಒಂದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಧ್ಯಡತೆ ಆ ದೇಶದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ದೇಶದ ಅಮೂಲಾಗ್ರಹವಾದಂತಹ ಬೆಳವಣಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಪಾತ್ರ ಬಹು ಮಹತ್ತರವಾದದ್ದು. ಕೌಟಿಲ್ಯನ್ನು ಕ್ರಿ.ಪೂ.3 ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಧೀರ್ಘವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ತತ್ವಗಳು ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ, ಈ ರೀತಿಯ ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದಲ್ಲಿ, ಆ ದೇಶವು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ನೀರಾವರಿ, ನೀರಾವರಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿಭಿನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಒಂದು ಭಾಗವಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗ ವ್ಯಾಪಾರ, ವಹಿವಾಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ವ್ಯಾಪಾರ ಆ ಕಾಲದ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರದೇಶದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ವಸ್ತು ವಿಷಯವೇ ಈ ಕಿರುಲೇಖನ.¹

ವ್ಯವಸಾಯ

ವ್ಯವಸಾಯವು ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿತ್ತು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯು ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಂದರೆ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ, ಮಠಗಳಿಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ದಾನ ನೀಡಿರುವುದುಂಟು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೂರು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ (ಗದ್ದೆ), ಒಣಭೂಮಿ (ಹೊಲ), ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಭೂಮಿ.

* ಎಂ 12, ಹತ್ತನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಜೆಸಿಇ ಕಾಲೇಜು ಮುಂಬಾಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು-06

ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿ (ಗದ್ದೆ)

ಕ್ರಿ.ಶ.10ನೇ ಶತಮಾನದ ಕುಂತೂರಿನ ಶಾಸನವು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾನ ಮಾಡಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ.² ಹಾಗೆಯೇ ಮುಡಿಗೊಂಡದ ಕ್ರಿ.ಶ.11ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನ, ಕ್ರಿ.ಶ.1237ರ ಶಾಸನ, ಕ್ರಿ.ಶ.1238ರ ಶಾಸನ,³ ಕ್ರಿ.ಶ.1250ರ ಶಾಸನ,⁴ ಕ್ರಿ.ಶ.1323ರ⁵ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ಶೈವ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನಂದಾದೀಪಕ್ಕಾಗಿ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಮಗೆರೆಯ ಕ್ರಿ.ಶ.1354ರ⁶ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹಲರಂಗಿ (ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು) ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ.ಶ.1392ರ⁷ ಶಾಸನವು ಮೋಡಹಳ್ಳಿಯ ಅಶೇಷ ಮಹಾಜನಗಳಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವ ವಿಷಯವಿದೆ ಹಾಗೂ ಕೌದಳ್ಳಿಯ ಕ್ರಿ.ಶ.14ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನ⁸ ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಸಿಂಗನಲ್ಲೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1408ರ⁹ ಶಾಸನ ಗದ್ದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಂತೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1512ರ¹⁰ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಂತೂರು ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ತಗರಪುರದ ಕ್ರಿ.ಶ.1514ರ¹¹ ಶಾಸನವು ಮೋಗುರಿನ ಸೋಮಯದೇವೋಡಯನಿಗೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊಂಡರಬಾಳಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1549ರ¹² ಶಾಸನ ನಿಲವಂದ ದೇವರಿಗೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕ್ರಿ.ಶ.1569ರ¹³ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾಜ ನಾಯಕರಿಗೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುಂಡೇಗಾಲದ ಕ್ರಿ.ಶ.1585ರ¹⁴ ಶಾಸನ ಅಮ್ಮತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಜೋರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಂದು 6 ಖಂಡುಗ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವನಸಮುದ್ರದ ಕ್ರಿ.ಶ.1604ರ¹⁵ ಶಾಸನವು ಗದ್ದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ತಳ್ಳನೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.16-17ನೇ¹⁶ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಅರಸಯ್ಯನವರು ಕಥಿನಾಯಕನಿಗೆ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿಯು ಸಹ ಒಂದು. ಇದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರದೇಶದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗೆರೆಯ ಕ್ರಿ.ಶ.1354ರ¹⁷ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹಲರಂಗಿ (ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು) ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೌದಳ್ಳಿಯ ಕ್ರಿ.ಶ.14ನೇ¹⁸ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಸಿಂಗನಲ್ಲೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1408ರ¹⁹ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಂತೂರು ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿರುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕುಂತೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1511ರ²⁰ ಶಾಸನ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ನಿಲವಂದ ದೇವರಿಗೆ ಹೊಂಡರಬಾಳು ಗ್ರಾಮದ ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದರೆಂದು ಹೊಂಡರಬಾಳುವಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1549ರ²¹ ಶಾಸನ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಗುಂಡೇಗಾಲದ ಕ್ರಿ.ಶ.1585ರ²² ಶಾಸನವು

ಅಮೃತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಲವನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕುರಹಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.16-17ನೇ²³ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನವು ಗೌರಪ್ಪನಾಯಕರಿಗೆ ಆಲಂಬಾಡಿಯ ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿ ಹಿಗ್ಗಿನ ಹೊಲವನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವನಸಮುದ್ರದ ಕ್ರಿ.ಶ.1604ರ²⁴ ಶಾಸನ ಬೆದ್ದಲು ಭೂಮಿ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಕೊತ್ತನೂರು²⁵ ಮತ್ತು ಹಿರಿದಾಳು²⁶ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲವನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಭೂಮಿ

ಭೂ ಆದಾಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೋಟದ ಭೂಮಿಯು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮುಡಿಗೊಂಡದ ಕ್ರಿ.ಶ.1189ರ²⁷ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೇಶಿಪೆರುಮಾಳು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಕೆ ತೋಟವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಸಿಂಗನಲ್ಲೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1408ರ²⁸ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ ಹಿರಿಯೂರಿನ ತೋಟದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಕುಂತೂರು ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ತೋಟವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಕುಂತೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1512ರ²⁹ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ತರಗಪುರ ಕ್ರಿ.ಶ.1514ರ³⁰ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಸಾಳುವ ಗೋವಿಂದ ರಾಜನು ಮೋಗುರ ಸೋಮಯ ದೇವೋಡರವರಿಗೆ ತೋಟವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ.

ತೆರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸುಂಕದ ವಿಧಗಳು

ತೆರಿಗೆಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ ಆದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಕೃಷಿಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರದ ವಸ್ತುಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ದೇವರಿಗೆ ದಾನ ರೂಪದ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಸದಾ ನೀಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯೆಯರಿಗೂ ಕೂಡ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ತೆರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗವಾಗಿರದೆ, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ನೀಡದಂತೆ ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಅವರವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ಬರ ಬಂದಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಗಳು ಬಾರದೆ ಹೋದಾಗ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಮನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ.

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತೆರಿಗೆಗಳು ಇದ್ದುದರ ಪುರಾವೆಗಳು ನಮಗೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿವೆ. ನೀರಾವರಿ ತೆರಿಗೆ, ನೀರ್‌ಕೊಪ್ಪ, ಮಾವಡೈ, ಸಾರಿಗೆ, ಅಡಿಕೆಯ ಹೇರು, ಪ್ರಹರ ಹೇರು, ಸಿದ್ಧಾಯ, ಪನ್ನಾಯ, ಸಾದರೆ, ಸುಂಕಾದಾಯ, ಕಾಲುವಳ್ಳಿ, ಬೇಡಿಗೆ, ಬಿನುಗುದರೆ, ಕುಂಬಾರದರೆ, ಆಡದರೆ, ವಿಶೇಷ ವಿಕ್ರಯ, ಉಭಯ ಮಾರ್ಗದ ಒಳವಾರು, ಹೊರವಾರು, ಮನೆವಣ, ಹತ್ತಿಸುಂಕ, ಕೆಳಮನೆ ದೇವದಾನ, ಹೊಮ್ಮ, ಹೊಂಬಳಿ, ಹೊಂಗಿ, ಸಂಬಂಧ, ಸರತಿ, ಕಾಣಿಕೆ, ವಿರಾಡ, ಭೂಮಿಯ ತೆರಿಗೆ ಮುಂತಾದವು.

ನೀರಾವರಿ ತೆರಿಗೆ: ನೀರಾವರಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಕರ.³¹ ಮುಡಿಗೊಂಡದ ಕ್ರಿ.ಶ.1237ರ³² ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಈ ತೆರಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಪೆರುಮಾಳು ದೇವರ ಸೇವೆಗೆಂದು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಾರಿಗೈ: ಸಾರಿಗೈ ತೆರಿಗೆ ವಿಧವು ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಒಂದು ತೆರಿಗೆ ವಿಧ. ಮುಡಿಗೊಂಡದ ಕ್ರಿ.ಶ.1237ರ³³ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಿದ್ಧಾಯ: ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಣ ಅಥವಾ ಧಾನ್ಯದ ರೂಪದ ಕರ.³⁴ ಮುಡಿಗೊಂಡ ಶೋಳಪುರಂನ ನಖರ ಬಿನಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ದೇವಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಯದ ಸುಂಕವನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದರೆಂದು ಮುಡಿಗೊಂಡ ಕ್ರಿ.ಶ.14ನೇ³⁵ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾಲುವಳಿ: ನೀರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರಿಗೆ.

ಬಿನುಗುದರೆ: ಬಿನುಗು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದ ತೆರಿಗೆ.

ಬಿನುಗು ಪ್ರಜೆಗಳೆಂದರೆ ಬಡವರು. **ಕುಂಬಾರದರೆ:** ಕುಂಬಾರರ ಮಡಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕರ.³⁶

ವಿಶೇಷ ವಿಕ್ರಯ: ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬರುವ ಆದಾಯ ಬಿಟ್ಟು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆದಾಯ. ³⁷

ಉಭಯ ಮಾರ್ಗದ ಒಳವಾರು ಮತ್ತು ಹೊರವಾರು : ಎರಡು ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳು ಕೂಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಊರ ಒಳಗೆ ಬರುವ ಸರಕುಗಳು ಸುಂಕ ಮತ್ತು ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಸರಕುಗಳ ಮೇಲಿನ ಕರ. ³⁸

ಮನೆ ವಣ: ಮನೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀಡುವ ತೆರಿಗೆ ಹಣ.

ಹತ್ತಿ ಸುಂಕ: ಹತ್ತಿಗಂಟುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವ ತೆರಿಗೆ. ³⁹ ಕಾಲುವಳಿ, ಬಿನುಗುದರೆ, ಕುಂಬಾರದರೆ, ವಿಶೇಷ ವಿಕ್ರಯ, ಉಭಯ ಮಾರ್ಗದ ಒಳವಾರು, ಹೊರವಾರು, ಮನೆವಣ, ಹತ್ತಿ ಸುಂಕ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸುಂಕದ ವಿಧಗಳು ಕುಂತೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1517ರ⁴⁰ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿವೆ.

ಕಾಣಿಕೆ: ಮೂಲತಃ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ ಇದು. ಕಾಮಗೆರೆಯ ಕ್ರಿ.ಶ.1535ರ ಶಾಸನ, ಕುಂತೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ. ಕ್ರಿ.ಶ.1539ರ⁴¹ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಂಬಂಧ ಸರತಿ: ಸಂಬಳವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕರ. ಕುಂತೂರಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1544ರ⁴² ಶಾಸನ, ಕಾಮಗೆರೆಯ ಕ್ರಿ.ಶ.1535ರ⁴³ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತಗೊಂಡಿವೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಜೀವನ ಸುಗಮವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಶ್ಯಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ
2. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ,ಎಂ, ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಪು.ಸಂ. 1
3. ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂಪುಟ-4, ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ-10
4. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.101, 93, 94
5. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.95
6. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.96
7. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ. 62
8. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.55
9. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.72
10. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ. 56
11. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.7
12. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.11
13. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.90
14. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.1
15. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.40
16. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.28
17. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.51
18. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.62
19. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.72
20. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.56
21. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.7
22. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.90
23. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.40
24. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.76
25. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.28
26. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.48
27. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.51
28. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.98
29. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.56
30. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.07
31. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.11
32. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಿತ್ತಿ (2000) ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಡಳಿತ ಪರಿಭಾಷಾಕೋಶ, ಪು.ಸಂ. 67
33. ಅನುಬಂಧ-1, ಶಾ.ಸಂ. 93
34. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ.93
35. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಿತ್ತಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.ಸಂ. 41
36. ಅನುಬಂಧ-1, ಶಾ.ಸಂ. 118
37. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಿತ್ತಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.ಸಂ.51
38. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 40
39. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ. 45
40. ಅದೇ, ಪು.ಸಂ.48
41. ಅನುಬಂಧ-1, ಶಾ.ಸಂ. 7
42. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ. 58
43. ಅದೇ, ಶಾ.ಸಂ. 8